ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. március 17.[1]

C-63/15. sz. ügy

Mehrdad Ghezelbash
kontra
Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

(az ‘s-Hertogenbosch-ban tárgyalást tartó Rechtbank Den Haag [Hollandia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Menekültügy — Nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálása — A felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek — A 604/2013/EU rendelet 27. cikke (1) bekezdésének értelmezése — Fellebbezéshez vagy felülvizsgálathoz való jog”

Bevezetés

1. Az ‘s-Hertogenbosch-ban tárgyalást tartó Rechtbank Den Haag (kerületi bíróság, Hága, Hollandia) (a továbbiakban: a kérdést előterjesztő bíróság) által előterjesztett jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem és a C-155/15. sz. Karim-ügy kapcsolódnak egymáshoz. Mindkét esetben egy-egy menedékkérő a tartózkodási helye szerinti tagállam illetékes hatóságai azon másik államnak történő átadására vonatkozó határozatát kívánja megtámadni, amely megállapodott az első tagállammal a menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért való felelősség vállalásában. Ezek az ügyek fontos kérdést vetnek fel. A 604/2013 rendelet (a továbbiakban: „Dublin III”-rendelet)[2] az azt megelőző 343/2003 rendelethez (a továbbiakban: „Dublin II”-rendelet)[3] hasonlóan pusztán olyan államközi mechanizmus-e, amely nem teszi lehetővé valamely menedékkérő számára az ilyen határozat megtámadását? Vagy az ilyen személy a „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdése alapján most már indíthat fellebbezési vagy felülvizsgálati eljárást az átadásra vonatkozó határozat megtámadása céljából arra hivatkozva, hogy a III. fejezetben megállapított, a felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételeket tévesen alkalmazták?

2. Mivel az egyes felperesek kifogásaival összefüggő ténybeli körülmények eltérőek, a felmerülő konkrét kérdések nem azonosak. Következésképpen két indítványt kell ismertetnem ugyanazon a napon.

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — Egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról (átdolgozás) szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 180., 31. o.).

3 — Egy harmadik ország állampolgára által a tagállamok egyikében benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2003. február 18-i 343/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 50., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 109. o.).

3. A közös európai menekültügyi rendszer (a továbbiakban: CEAS) egy sor olyan intézkedést – többek között rendeleteket – foglal magában, amelyek célja az egyes személyek menedékjog iránti kérelmének megvizsgálásáért felelős tagállam gyors meghatározása. Ezen intézkedések összefoglaló neve a „dublini rendszer”.[4] Amennyiben egy harmadik ország állampolgárának egynél több tagállammal van kapcsolata (például mert az egyik tagállamon keresztül utazik be az Európai Unióba, de egy másik államban nyújtja be a menedékjog iránti kérelmét), meg kell határozni, hogy melyik állam felelős menedékjog iránti kérelmének megvizsgálásáért. A felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételeket a „Dublin III”-rendelet szigorú rangsorban (a továbbiakban: a III. fejezetben megállapított feltételek) rögzíti. Amennyiben e feltételek alapján a menedékjog iránti kérelem benyújtásának helye szerinti tagállam úgy ítéli meg, hogy egy másik tagállam felelős a kérelem elbírálásáért, az első állam kérheti a második államot, hogy vegye vissza (vagy vegye át) a kérelmezőt. E kérdés eldöntését követően a menedékjog iránti kérelem megvizsgálására a vonatkozó CEAS-aktusban rögzített szabályok az irányadók.[5]

4. E Bíróság az Abdullahi-ügyben[6] a „Dublin II”-rendelet 19. cikke (2) bekezdésének vizsgálata során megállapította, hogy az átadásra vonatkozó határozattal szembeni fellebbezési vagy felülvizsgálati okok köre korlátozott olyan helyzetben, amelyben valamely tagállam kinyilvánította a menedékkérővel kapcsolatos átvételi készségét. A kérelmező tulajdonképpen csupán abban az esetben kérdőjelezheti meg az ilyen határozatot, ha arra hivatkozik, hogy az említett tagállamban a menekültügyi eljárást és a menedékkérők befogadásának feltételeit illetően rendszerszintű hiányosságok tapasztalhatók, amelyek miatt alapos okkal, bizonyítottan feltételezhető, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájának[7] 4. cikke értelmében embertelen vagy megalázó bánásmód tényleges veszélyének lesz kitéve.

5. A kérdést előterjesztő bíróság annak kérdését veti fel, hogy a „Dublin III”-rendelettel összefüggésben is alkalmazhatók-e az Abdullahi-ítélet megállapításai, és hogy olyan személy számára, mint M. Ghezelbash, ennélfogva kizárt-e a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazásának az említett rendelet 27. cikkének (1) bekezdése szerinti fellebbezési vagy felülvizsgálati eljárás során történő vitatása.

4 — A vonatkozó jogi aktusok jelenleg a következők: i. a „Dublin II”-rendeletet felváltó „Dublin III”-rendelet; ii. egy harmadik ország állampolgára által a tagállamok egyikében benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó szempontok és eljárási szabályok megállapításáról szóló 343/2003/EK tanácsi rendelet részletes alkalmazási szabályainak megállapításáról szóló, 2003. szeptember 2-i 1560/2003/EK bizottsági rendelet (HL 2003. L 222., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 200. o.; helyesbítés: HL 2006. L 215., 48. o.) – ezt a rendeletet részben hatályon kívül helyezte a „Dublin III”-rendelet, és jelentősen módosította az 1560/2003 rendelet módosításáról szóló, 2014. január 30-i 118/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2014. L 39., 1. o.) (a továbbiakban: végrehajtási rendelet); iii. az Eurodac-rendelet (2013. június 26-i 603/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet). A Karim-ügyre vonatkozó indítványomban ismertetem (ahol ez releváns) e rendelet szükséges részeit.

5 — Ezek a jogi aktusok magukban foglalják a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról (átdolgozás) szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL 2013. L 180., 60. o.) (a továbbiakban: eljárási irányelv) és a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról (átdolgozás) szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL 2011. L 337., 9. o.) (a továbbiakban: elismerési irányelv). Ez az irányelv a harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelvet (HL 2004. L 304., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 96. o.) 2013. december 21-től helyezte hatályon kívül és váltotta fel.

6 — Abdullahi-ítélet, C-394/12, EU:C:2013:813, 60. és 62. pont.

7 — HL 2010. C 83., 389. o. (a továbbiakban: Charta).

Jogi háttér

A Charta

6. A 18. cikk a menekültek jogállásáról szóló 1951. július 28-i genfi egyezmény[8] rendelkezéseivel, valamint a Szerződésekkel összhangban biztosítja a menedékjogot.

7. A 47. cikk első bekezdése értelmében mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.[9]

8. Az 52. cikk (3) bekezdése rögzíti, hogy amennyiben a Charta „[…] olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az [EJEE-ben] biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az [EJEE-ben] szerepelnek. Ez a rendelkezés nem akadályozza meg azt, hogy az Unió joga kiterjedtebb védelmet nyújtson”.

A dublini rendszer – áttekintés

9. 1990. június 15-én az Európai Közösségek tagállamai (akkoriban 12-en) aláírták a dublini egyezményt.[10] Mivel ezt követően az EK 63. cikk (1) bekezdésének a) pontja előírta a dublini egyezmény közösségi jogi aktussal történő felváltásának kötelezettségét, elfogadásra került a „Dublin II”-rendelet.[11] A menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételeket e rendelet III. fejezete (5–14. cikk) rögzítette. A 19. cikk (2) bekezdése a következőképpen rendelkezett: „[a]z (1) bekezdésben említett határozatnak tartalmaznia kell az alapjául szolgáló indokokat. Tartalmazza az átadás lebonyolításának részletezett határidejét, és szükség esetén információt nyújt a helyről és időpontról, ahol és amikor a kérelmezőnek meg kell jelennie, ha utazásáról a felelős tagállamba maga gondoskodik. Ez a határozat fellebbezés vagy felülvizsgálat tárgya lehet. A határozatra vonatkozó fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs felfüggesztő hatálya az átadás végrehajtására, kivéve ha a bíróságok vagy az illetékes hatóságok, amennyiben ezt a nemzeti jog megengedi, eseti alapon másként nem döntenek.”

8 — A menekültek helyzetére vonatkozó, 1967. január 31-én New Yorkban aláírt, 1967. október 4-én hatályba lépő jegyzőkönyvvel (kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.) kiegészített, 1951. július 28-án Genfben aláírt, és 1954. április 22-én hatályba lépő egyezmény (Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 189. kötet, 150. o., 2545. sz., 1954.; kihirdette: az 1989. évi 15. tvr; a továbbiakban: genfi egyezmény).

9 — A Charta 47. cikkében foglalt jogoknak megfelelő jogokat az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. tv., a továbbiakban: EJEE) 6. és 13. cikke rögzíti.

10 — Az Európai Közösségek valamelyik tagállamában benyújtott menedékjog iránti kérelmek megvizsgálásáért felelős állam meghatározásáról szóló egyezmény (a továbbiakban: dublini egyezmény; HL 1997. C 254., 1. o.) 1997. szeptember 1-jén lépett hatályba. Ezt megelőzően a menedékjog iránti kérelmek megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározásának szabályait az 1994. április 26-án aláírt jegyzőkönyvvel összhangban a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény (HL 2000. L 239., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 9. o.) VII. fejezete tartalmazta.

11 — A „Dublin II”-rendelet Dániában 2006-tól volt alkalmazandó a Dániában vagy az Európai Unió egy másik tagállamában benyújtott menedékjog iránti kérelem elbírálásáért felelős állam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról, valamint a dublini egyezmény hatékony alkalmazása érdekében az ujjlenyomatok összehasonlítására irányuló Eurodac létrehozásáról szóló, az Európai Közösség és a Dán Királyság között létrejött megállapodás (HL 2006. L 66., 38. o.) alapján. A „Dublin III”-rendelet vonatkozásában nem létezik megfelelő megállapodás, és Dániára nem kötelező e rendelet. Az Egyesült Királyság és Írország – az EUSZ-hoz és az EUMSZ-hoz csatolt, az Egyesült Királyságnak és Írországnak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében fennálló helyzetéről szóló (21.) jegyzőkönyv 3. cikkével és 4a. cikkének (1) bekezdésével összhangban – bejelentette, hogy részt kíván venni a „Dublin III”-rendelet meghozatalában és alkalmazásában.

A dublini szabályozás

10. A „Dublin II”-rendeleten számos érdemi módosítást hajtottak végre; az egyértelműbb szabályozás bevezetése érdekében e rendeletet „Dublin III”-rendelet néven átdolgozták. Az utóbbi rendelet preambuluma az alábbi célkitűzéseket tartalmazza:

– világos és alkalmazható módszer kialakítása a menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározása céljából; [12]

– e módszernek mind a tagállamok, mind az érintett személyek vonatkozásában tárgyilagos és méltányos szempontokon kell alapulnia; lehetővé kell tennie különösen a felelős tagállam gyors meghatározását, hogy a nemzetközi védelem megadására vonatkozó eljáráshoz való hatékony hozzáférés biztosított legyen, és a nemzetközi védelem iránti kérelmekkel kapcsolatos gyors döntéshozatal ne kerüljön veszélybe; [13]

– az első szakaszba tartozó CEAS-aktusokra tekintettel a szükséges fejlesztéseknek a dublini rendszer, valamint az e rendszer keretében a kérelmezőknek nyújtott védelem hatékonyságával összefüggésben szerzett tapasztalatokra tekintettel való elvégzése során átfogó alkalmassági ellenőrzést kell lefolytatni a dublini rendszer jogi, gazdasági és társadalmi hatásaira kiterjedő, bizonyítékokkal alátámasztott felülvizsgálatának elvégzése révén, amely magában foglalja a rendszernek az alapvető jogokra gyakorolt hatását is; [14]

– az érintett személyek jogainak hatékony védelme érdekében jogi garanciákat és hatékony jogorvoslathoz való jogot kell biztosítani a felelős tagállamnak való átadásra vonatkozó határozatokkal kapcsolatban; ezeket a garanciákat különösen a Charta 47. cikkével összhangban kell megállapítani; a nemzetközi jog tiszteletben tartása érdekében az ilyen határozatok elleni hatékony jogorvoslatnak egyaránt ki kell terjednie e rendelet alkalmazásának, valamint az azon tagállamban fennálló jogi és ténybeli helyzetnek a megvizsgálására, amelynek a kérelmezőt átadják. [15]

11. A preambulum a „Dublin III”-rendelet hatálya alá tartozó személyekkel kapcsolatos bánásmód tekintetében az alábbi kijelentéseket is tartalmazza: „[…] a tagállamokat kötik a nemzetközi jogi okmányokból eredő kötelezettségeik, ideértve az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó ítélkezési gyakorlatát is” [16]; „[a] rendelet tiszteletben tartja azokat az alapvető jogokat és betartja azokat az elveket, amelyeket különösen [a Charta] elismer. E rendelet biztosítani kívánja különösen a Charta 18. cikkében biztosított menedékjog teljes tiszteletben tartását, valamint az 1., 4., 7., 24. és 47. cikkében elismert jogokat […]” [17].

12. A 2. cikk a következő releváns fogalommeghatározásokat tartalmazza:

„a) »harmadik országbeli állampolgár«: az a személy, aki az EUMSZ 20. cikkének (1) bekezdése értelmében nem az Unió polgára, és aki nem olyan állam állampolgára, amely valamely, az Európai Unióval kötött megállapodás értelmében részt vesz e rendeletben;

b) »nemzetközi védelem iránti kérelem«: [az elismerési irányelv] 2. cikkének h) pontjában meghatározott nemzetközi védelem iránti kérelem;

12 — (4) preambulumbekezdés.
13 — (5) preambulumbekezdés.
14 — (9) preambulumbekezdés.
15 — (19) preambulumbekezdés.
16 — (32) preambulumbekezdés.
17 — (39) preambulumbekezdés.

c) »kérelmező«: az a harmadik országbeli állampolgár vagy az a hontalan személy, aki nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be, amelynek tárgyában még nem hoztak jogerős határozatot;

d) »nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálása«: a nemzetközi védelem iránti kérelem illetékes hatóságok általi megvizsgálása vagy a hatóságok azzal kapcsolatos határozata és döntése [az eljárási irányelvvel], valamint [az elismerési irányelvvel] összhangban, a felelős tagállam e rendelet szerinti meghatározására irányuló eljárás kivételével;

[…]

m) »vízum«: valamely tagállam engedélye vagy határozata, amely az átutazáshoz vagy az adott tagállam vagy több tagállam területén való tartózkodás céljából történő belépéshez szükséges. […]”

13. A 3. cikk a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok megvizsgálják azon harmadik országbeli állampolgárnak, vagy azon hontalan személynek a nemzetközi védelem iránti kérelmét, aki egy tagállam területén nyújtja be azt, ideértve annak határát és a tranzitzónákat. A kérelmet az a tagállam köteles megvizsgálni, amely a III. fejezetben előírt feltételek szerint felelős.

(2) Amennyiben az e rendeletben felsorolt feltételek alapján egyetlen tagállam sem jelölhető ki felelősként, a nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálásáért [helyesen: megvizsgálásáért] azon tagállam felelős, amelynél először nyújtották be azt.

Amennyiben egy kérelmezőt lehetetlen az elsődlegesen felelősnek kijelölt tagállamnak átadni, mivel megalapozott okokból feltételezhető, hogy az adott tagállamban a menekültügyi eljárásnak és a kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételeknek szisztematikus [helyesen: rendszerszintű] hiányosságai vannak, aminek eredményeként [a Charta] 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn, a felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárást lefolytató tagállam tovább vizsgálja a III. fejezetben meghatározott feltételeket annak megállapítása érdekében, hogy egy másik tagállam kijelölhető-e felelős tagállamnak.

Amennyiben az átadás e bekezdés értelmében nem lehetséges egyetlen, a III. fejezetben meghatározott feltételek alapján kijelölt tagállamnak sem, illetve annak az első tagállamnak sem, amelyben a kérelem benyújtásra került, a felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárást lefolytató tagállam lesz a felelős tagállam.

[…]”

14. A 4. cikk „A tájékoztatáshoz való jog” címet viseli. A 4. cikk (1) bekezdésének d) pontja értelmében a tagállamoknak tájékoztatniuk kell a kérelmezőket az átadásra vonatkozó határozat elleni jogorvoslathoz és adott esetben e határozat felfüggesztésének kérelmezéséhez való jogukról.

15. Az 5. cikk (1) bekezdése bevezeti a személyes meghallgatáshoz való jogot a felelős tagállam meghatározásának elősegítése érdekében, és előírja az illetékes hatóságnak a kérelmező személyes meghallgatását. A személyes meghallgatás mellőzhető, amennyiben többek között „a 4. cikkben említett tájékoztatását követően a kérelmező már benyújtotta a felelős tagállam más módon való meghatározásához szükséges információt. A meghallgatást mellőző tagállam a kérelmezőnek lehetőséget biztosít arra, hogy a felelős tagállam helyes meghatározásához szükséges bármely további információt megadjon, mielőtt határozatot hoznak a kérelmező 26. cikk (1) bekezdése szerinti, felelős

tagállamnak történő átadásáról.”[18] A személyes meghallgatásra kellő időben – de minden esetben a felelős tagállamnak történő átadásra vonatkozó határozat meghozatala előtt – kerül sor.[19]

16. A III. fejezet „A felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek” címet viseli. A feltételek rangsorát a 7. cikk rögzíti, amely szerint:

„(1) A felelős tagállam meghatározásának feltételeit az e fejezetben megállapított sorrendben kell alkalmazni.

(2) Az e fejezetben megállapított feltételek szerinti felelős tagállam meghatározása során azt a helyzetet kell alapul venni, ami a kérelmező nemzetközi védelem iránti kérelmének valamely tagállamhoz történő első benyújtásakor fennállt.

(3) A 8., 10. és 16. cikkben említett feltételek alkalmazásának tekintetében a tagállamok figyelembe vesznek minden bizonyítékot a kérelmező családtagjai, hozzátartozói, vagy a kérelmezővel egyéb családi kapcsolatban álló személy valamely tagállam területén való jelenlétére vonatkozóan, feltéve, hogy az ilyen bizonyítékok rendelkezésre állnak azt megelőzően, hogy egy másik tagállam elfogadja az érintett személy átvétele vagy visszavétele iránti megkeresést a 22., illetve 25. cikk értelmében, továbbá azzal a feltétellel, hogy még nem hoztak érdemi elsőfokú határozatot a kérelmező nemzetközi védelem iránti korábbi kérelmei ügyében.”

17. A feltételek rangsorának élén a családi szempontok állnak. Amennyiben a kérelmező kísérő nélküli kiskorú, a felelős tagállam az, ahol a kísérő nélküli kiskorú családtagja vagy testvére jogszerűen tartózkodik.[20] Amennyiben a kérelmező nagykorú, a felelős tagállam az, ahol a családtagjai jogszerűen tartózkodnak.[21] Amennyiben e két feltétel egyike sem teljesül, a felelősség megállapítására annak az első államnak a meghatározásával kerül sor, amelyen keresztül utazott be a kérelmező az Európai Unió területére.

18. A 12. cikk alábbi rendelkezései bírnak jelentőséggel:

„(1) Amennyiben a kérelmező rendelkezik érvényes tartózkodásra jogosító engedéllyel, az azt kibocsátó tagállam lesz a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős.

(2) Amennyiben a kérelmezőnek érvényes vízuma van, a vízumot kibocsátó tagállam felelős a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért, feltéve hogy a vízumot nem egy másik tagállam nevében, valamely, a Közösségi Vízumkódex létrehozásáról szóló, 2009. július 13-i 810/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet[22] 8. cikke szerinti képviseleti megállapodás alapján adták ki. Ilyen esetben a képviselt tagállam a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam.

[…]

(4) Amennyiben a kérelmező csak egy vagy több olyan tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkezik, amelyek legfeljebb két éve jártak le, illetve egy vagy több olyan vízummal, amelyek legfeljebb hat hónapja jártak le, és amelyek lehetővé tették számára, hogy ténylegesen belépjen egy tagállam területére, az (1), (2) és (3) bekezdést kell alkalmazni, amíg a kérelmező a tagállamok területét el nem hagyja.

18 — Az 5. cikk (2) bekezdésének b) pontja.

19 — Az 5. cikk (3) bekezdése.

20 — A 8. cikk (1) bekezdése. A döntéseket a gyermek mindenek felett álló érdekében kell meghozni (lásd még a 6. cikk (1) bekezdését).

21 — 9., 10. és 11. cikk. Lásd még a 16. cikket, amely szerint a tagállamok mérlegelhetik, hogy vállalják-e a felelősséget az olyan menedékkérők tekintetében, akiket más családtagok tartanak el.

22 — HL 2009. L 243., 1. o.

Amennyiben a kérelmező egy vagy több olyan tartózkodási okmánnyal rendelkezik, amelyek több mint két éve jártak le, illetve egy vagy több olyan vízuma van, amelyek több mint hat hónapja jártak le, és amelyek lehetővé tették számára, hogy ténylegesen belépjen egy tagállam területére, és, feltéve, hogy a tagállamok területét nem hagyta el, az a tagállam a felelős, ahol a nemzetközi védelem iránti kérelmet benyújtotta.

(5) A kibocsátó tagállamot nem mentesíti a rá háruló felelősség alól, hogy a tartózkodási engedélyt vagy vízumot hamis vagy feltételezett személyazonosság alapján [helyesen: hamis személyazonosság vagy a személyazonossággal való visszaélés alapján], vagy koholt [helyesen: hamis], hamisított, illetve érvénytelen okmányok bemutatása nyomán adták ki. Ugyanakkor a tartózkodásra jogosító engedélyt vagy vízumot kibocsátó tagállam nem felelős, ha bizonyítani tudja, hogy a hamisítást az okmány vagy a vízum kiadása után követték el."

19. A 17. cikk (1) bekezdése a 3. cikk (1) bekezdésétől eltérve a következőképpen rendelkezik: „[…] minden tagállam határozhat úgy, hogy megvizsgálja a valamely harmadik országbeli állampolgár, vagy egy hontalan személy által hozzá benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelmet akkor is, ha annak megvizsgálásáért az e rendeletben megállapított feltételek szerint nem felelős" [23].

20. A 18. cikk a felelős tagállam kötelezettségeit rögzíti. E kötelezettségek magukban foglalják a kérelmező visszavételét abban az esetben, ha: i. a kérelme vizsgálat alatt áll, és egy másik tagállamban kérelmet nyújt be vagy tartózkodásra jogosító engedély nélkül tartózkodik egy másik tagállam területén; [24] ii. a vizsgálat során visszavonja kérelmét, és egy másik tagállamban nyújt be kérelmet; [25] vagy iii. kérelmét elutasították, és egy másik tagállamban nyújtott be kérelmet, vagy tartózkodásra jogosító engedély nélkül tartózkodik egy másik tagállam területén. [26] A felelős tagállam ezekben az esetekben megvizsgálja a nemzetközi védelem iránti kérelmet vagy befejezi annak vizsgálatát. [27]

21. A menedékkérő visszavételére vonatkozó eljárásokat a VI. fejezet rendelkezései szabályozzák. A felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárás azonnal kezdetét veszi. [28] Amennyiben az a tagállam, amelyben nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtottak be, úgy véli, hogy egy másik tagállam felelős a kérelem megvizsgálásáért, haladéktalanul, de minden esetben a kérelem benyújtásának időpontját követő három hónapon belül megkeresheti e másik tagállamot, hogy vegye át a kérelmezőt. [29] A megkeresett tagállam elvégzi a szükséges ellenőrzéseket, és a megkeresésről annak kézhezvételétől számított két hónapon belül határozatot hoz. [30] A felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárás során bizonyítékokat és közvetett bizonyítékokat kell felhasználni. [31] A bizonyítékok és közvetett bizonyítékok releváns elemeit a végrehajtási rendelet jelöli meg. [32]

23 — Amennyiben egy tagállam úgy határozott, hogy a 17. cikk (1) bekezdése alapján megvizsgál egy kérelmet, felelős tagállammá válik. Ez a rendelkezés röviden a „szuverenitási záradék".

24 — A 18. cikk (1) bekezdésének b) pontja.

25 — A 18. cikk (1) bekezdésének c) pontja.

26 — A 18. cikk (1) bekezdésének d) pontja. A 18. cikk (1) bekezdésének b)–d) pontját a 23., 24., 25. és 29. cikkel összefüggésben kell értelmezni.

27 — A 18. cikk (2) bekezdése.

28 — A 20. cikk (1) bekezdése.

29 — A 21. cikk (1) bekezdése.

30 — A 22. cikk (1) bekezdése.

31 — A 22. cikk (2) bekezdése.

32 — A 22. cikk (3) bekezdése.

22. A 26. cikk a következőképpen szól:

„(1) Amennyiben a megkeresett tagállam beleegyezik a kérelmező vagy a 18. cikk (1) bekezdésének c) vagy d) pontjában említett más személy átvételébe vagy visszavételébe, a megkereső tagállam értesíti az érintett személyt arról a határozatáról, hogy átadja a felelős tagállamnak és – adott esetben – nem vizsgálja meg a nemzetközi védelem iránti kérelmét. Ha az érintett személyt jogi tanácsadó vagy más tanácsadó képviseli, a tagállamok dönthetnek úgy, hogy az érintett személy helyett e jogi tanácsadót vagy tanácsadót értesítik a határozatról, és azt adott esetben közlik az érintett személlyel.

(2) Az (1) bekezdésben említett határozatnak tartalmaznia kell a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekre vonatkozó információkat – ideértve adott esetben a halasztó hatály kérelmezésének jogát – és az e jogorvoslatok igénybevételére alkalmazandó határidőket, az átadás lebonyolításának határidejét, emellett szükség esetén információt kell nyújtania arról a helyről és arról az időpontról, ahol és amikor az érintett személynek meg kell jelennie, ha a felelős tagállamba való utazásáról maga gondoskodik.” [33]

23. A 27. cikk a következőképpen rendelkezik:

„(1) A kérelmezőnek vagy a 18. cikk (1) bekezdésének c) vagy d) pontjában említett más személynek joga van az átadásra vonatkozó határozatok elleni hatékony jogorvoslathoz, amelyet bírósághoz vagy törvényszékhez tény- vagy jogkérdésben benyújtott fellebbezés vagy felülvizsgálati kérelem formájában gyakorolhat [helyesen: az átadásra vonatkozó határozatok elleni, bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz, amelyet fellebbezés, vagy tény- vagy jogkérdésben benyújtott felülvizsgálati kérelem formájában gyakorolhat].

(2) A tagállamok ésszerű határidőt határoznak meg az érintett személy által az (1) bekezdés szerinti hatékony jogorvoslathoz fűződő jog gyakorlására.”

24. Amennyiben a kérelmező a 27. cikk (3) bekezdése alapján fellebbezést vagy felülvizsgálati kérelmet nyújt be az átadásra vonatkozó határozat ellen, a tagállamokat számos kötelezettség terheli e személy jogainak biztosításával kapcsolatban. Ezek a kötelezettségek a következőket foglalják magukban: i. annak előírása, hogy a kérelmező a fellebbezés vagy felülvizsgálat elbírálásáig vagy az átadásra vonatkozó határozat felfüggesztéséig az adott tagállamban maradhasson, [34] és ii. annak biztosítása, hogy a kérelmező jogi segítségnyújtást vehessen igénybe, és kérésre ahhoz térítésmentesen férhessen hozzá, amennyiben az érintett személy nem képes fedezni annak költségeit. Ugyanakkor „[a] tagállamok, anélkül hogy ezzel önkényesen korlátoznák a jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférést, rendelkezhetnek úgy, hogy nem biztosítanak ingyenes jogi segítségnyújtást és képviseletet olyan esetekben, ha az illetékes hatóság, a bíróság vagy a törvényszék [helyesen: az illetékes hatóság vagy a bíróság] úgy ítéli meg, hogy a fellebbezés vagy felülvizsgálat előreláthatólag nem vezet pozitív eredményre [helyesen: nem vezet eredményre].” [35]

25. A 37. cikk úgy rendelkezik, hogy a tagállamok egyeztetési eljárást alkalmazhatnak, amennyiben a „Dublin III”-rendelet alkalmazásával kapcsolatos kérdésre vonatkozó vitát nem tudnak megoldani.

33 — A „Dublin III”-rendelet 26. cikke (1) bekezdésének francia nyelvű szövege a következőképpen szól: „Lorsque l’État membre requis accepte la prise en charge ou la reprise en charge d’un demandeur ou d’une autre personne visée à l’article 18, paragraphe 1, point c) ou d), l’État membre requérant notifie à la personne concernée la décision de le transférer vers l’État membre responsable et, le cas échéant, la décision de ne pas examiner sa demande de protection internationale. […]” Számomra úgy tűnik, hogy e szöveg az angol nyelvű szövegnél egyértelműbben jelöli meg, hogy a tagállam egyetlen határozatba foglalhatja magát az átadásra vonatkozó határozatot, és azt a (párhuzamosan meghozott) határozatot, hogy nem vizsgálja meg a kérelmező nemzetközi védelem iránti kérelmét.

34 — A 27. cikk (3) bekezdésének a) és b) pontja.

35 — A 27. cikk (5), illetve (6) bekezdése.

A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

26. 2014. március 4-én az iráni állampolgárságú M. Ghezelbash menedékjog iránti kérelmet nyújtott be Hollandiában. A holland hatóságok vizsgálatot végeztek az Európai Unió vízuminformációs rendszerében [36] és megállapították, hogy a francia hatóságok 2013. december 17-én vízumot adtak ki a kérelmező részére, amely e naptól 2014. január 11-ig volt érvényes. 2014. március 7-én a holland hatóságok megkeresték a francia hatóságokat azzal, hogy bírálják el a kérelmező menedékjog iránti kérelmét. A francia hatóságok 2014. május 5-én e megkeresésre válaszul kinyilvánították a kérelmezővel kapcsolatos átvételi készségüket. Ennek megfelelően a holland hatóságok 2014. május 21-én elutasították M. Ghezelbash kérelmét és ezzel egyidejűleg határozatot hoztak a kérelmező Franciaországnak történő átadásáról. M. Ghezelbash 2014. május 22-én keresetet terjesztett elő e határozat ellen, és ideiglenes intézkedés meghozatalát kérte.

27. M. Ghezelbash elismeri, hogy 2013. december 18-án használta a francia hatóságok által kiállított vízumot. Ugyanakkor azt állítja, hogy egyetlen, Párizsban töltött éjszaka után visszatért Iránba. Újságíróként munkaügyben utazott Párizsba, hogy egy asztalilabdarúgó-bajnokságról tudósítson. 2013. december 19-én tért vissza Iránba, mivel Irán az utolsó pillanatban úgy döntött, hogy visszalép a bajnokságon való részvételtől.

28. M. Ghezelbashnak 2014. február 15-ig nem volt problémája származási országában. 2014. február 20-án hagyta el Iránt, és Törökországon keresztül Hollandiába utazott, ahová 2014. március 1-jén érkezett meg. A francia hatóságoknak a vonatkozó 2013 decemberi beléptető és kiléptető pecsétjével ellátott útlevelét a Sepah-e Pasdaran-e Enqelab-e Eslami (Iszlám Forradalmi Gárda) elkobozta; útjairól pedig nem őrzött meg egyéb igazolásokat, mivel korábban ennek megtétele nem volt szükséges. Rendelkezik mindazonáltal más dokumentumokkal, amelyek az események általa előadott változatát támasztják alá. Ezek a dokumentumok magukban foglalnak egy munkáltatói nyilatkozatot, egy orvosi igazolást és egy aláírt ingatlan-adásvételi szerződést. M. Ghezelbash állítása szerint az adásvételi szerződés 2014. január 10-én, iráni tartózkodásának ideje alatt készült, a szerződés megkötéséhez személyesen kellett jelen lennie, és azt saját maga írta alá. A teljes iratanyagot (a továbbiakban: közvetett bizonyíték) 2014. május 28-án nyújtotta be a holland hatóságokhoz, *azt követően*, hogy a francia társhatóságok jelezték, hogy vállalják a felelősséget M. Ghezelbash menedékjogi iránti kérelmének megvizsgálásáért.

29. M. Ghezelbash azzal érvel, hogy a kérelmét meghosszabbított menekültügyi eljárásban kell megvizsgálni, [37] hogy lehetővé tegyék számára az eredeti dokumentumok bemutatását, a holland hatóságoknak pedig biztosítsák azok megvizsgálását. Nem kért menedékjogot Franciaországban, és a francia hatóságok sohasem voltak felelősek az általa benyújtott menedékjog iránti ilyen kérelem tekintetében.

30. A holland hatóságok úgy vélik, hogy a „Dublin III”-rendelet 12. cikkének (4) bekezdése alapján a francia hatóságok felelősek M. Ghezelbash menedékjog iránti kérelmének megvizsgálásáért az alábbi indokok miatt. Először is, a francia hatóságok 2013. december 17-én vízumot adtak ki M. Ghezelbash részére. Másodszor, Franciaország vállalta az M. Ghezelbash kérelmének megvizsgálásáért való felelősséget. Harmadszor, e felelősségvállalást kizárólag a „Dublin III”-rendelet 7. cikkének (3) bekezdésében szereplő korlátozó indokok (nevezetesen a kérelmező családtagjainak vagy egyéb hozzátartozóinak jelenléte egy konkrét tagállam területén) alapján lehet megtámadni, és ez a körülmény a jelen esetben nem releváns. Negyedszer, M. Ghezelbash nem tudta bizonyítani, hogy elhagyta a tagállamok területét, és nem igazolta, hogy ezt követően utazott Iránból Hollandiába

36 — Lásd a Vízuminformációs Rendszer létrehozásáról (VIS) szóló, 2004. június 8-i 2004/512/EK tanácsi határozatot (HL 2004. L 213., 5. o.; helyesbítés: HL 2006. L 271., 85. o.), különösen annak 1. cikkét.

37 — Egy Hollandia által készített kiadvány rögzíti, hogy az illetékes nemzeti hatóság rendszerint az „általános menekültügyi eljárás” keretében vizsgálja, hogy a kérelmező megfelel-e a menedékjoggal összefüggő tartózkodási engedély feltételeinek. Ugyanakkor az illetékes hatóságok „meghosszabbított menekültügyi eljárást” folytatnak le, ha a kérelem megvizsgálásához több időre van szükségük.

(Törökországon keresztül). Az általa benyújtott közvetett bizonyítékok nem bizonyítják egyértelműen az általa előadottakat. Ötödször, a holland hatóságok nem voltak kötelesek ezt az információt továbbítani a francia társhatóságok részére, mivel M. Ghezelbash nem hivatkozott kifejezetten arra, hogy Franciaország kötelezettségei a „Dublin III”-rendelet 19. cikkének (2) bekezdése alapján megszűntek. [38]

31. A kérdést előterjesztő bíróság arra az álláspontra helyezkedik, hogy a holland hatóságok idő előtt intézkedtek, amikor megkeresték Franciaországot azzal, hogy vállaljon felelősséget M. Ghezelbash tekintetében. A holland hatóságok a „Dublin III”-rendelet 21. cikkével ellentétesen jártak el, amikor nem továbbították a francia társhatóságok részére az M. Ghezelbash által benyújtott azon közvetett bizonyítékokat, amelyek alátámasztják, hogy franciaországi tartózkodását követően visszatért Iránba. Az említett rendelet 22. cikkének való megfelelés érdekében a francia hatóságokat tehát olyan helyzetbe kellett volna hozni, hogy figyelembe vehessék a közvetett bizonyítékokat annak megállapítása során, hogy Franciaország felelős-e M. Ghezelbash menedékjog iránti kérelmének megvizsgálásáért. Ez az információ ugyanis nagyon is releváns ennek értékelése szempontjából.

32. A kérdést előterjesztő bíróság állítása szerint az M. Ghezelbash által rendelkezésre bocsátott egyes iratanyagok ellentmondásosak, és ezért nem állítható fel az a vélelem, hogy M. Ghezelbash elhagyta a tagállamok területét. Az általa benyújtott egyéb dokumentumok (nevezetesen az orvosi igazolás és az adásvételi szerződés) ugyanakkor közvetett bizonyítékok, amelyek valószínűsítik, hogy M. Ghezelbash egy Franciaországban tett nyilvánvalóan röpke látogatást követően visszatért Iránba.

33. A kérdést előterjesztő bíróság értelmezése szerint az Abdullahi-ügyben e Bíróság azt állapította meg, hogy a kérelmének megvizsgálását elutasító határozat ellen fellebbezést benyújtó menedékkérő nem vitathatja a felelős tagállam meghatározására vonatkozó, a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazását, amennyiben a megkeresett tagállam elfogadta a menedékkérő visszavétele iránti megkeresést. E feltételek alkalmazása kizárólag a megkereső és a megkeresett tagállamok közötti államközi viszonyt érinti.

34. Mindazonáltal a „Dublin III”-rendelet által bevezetett, a menedékkérők bírói jogvédelmét erősítő módosításokra tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a III. fejezetben megállapított – módosított – feltételek e rendelet 27. cikke (1) bekezdésének alkalmazásában jelenleg jogalapot biztosítanak-e az átadásra vonatkozó határozat elleni fellebbezésre.

35. Ennek megfelelően a kérdést előterjesztő bíróság a következő kérdéseket teszi fel:

„1) Milyen tág a [»Dublin III«-rendelet] – adott esetben e rendelet (19) preambulumbekezdésével összefüggésben [értelmezett] – 27. cikkének hatálya?

A jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló, olyan helyzetben, amelyben a külföldi csak a menekültügyi eljárásért való felelősség elismerése iránti megkeresés elfogadását követően szerez tudomást e megkeresésről, és e megkeresés elfogadását követően olyan bizonyítékokat terjeszt elő, amelyek arra a következtetésre vezethetnek, hogy nem a megkeresett tagállam, hanem a megkereső tagállam felelős a menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért, és a megkereső tagállam e dokumentumokat ezután nem vizsgálja meg, és a megkeresett tagállamhoz sem juttatja el azokat, az említett cikk alapján joga van-e a menedékkérőnek a [»Dublin III«-rendelet] III. fejezetében megállapított, a felelős állam meghatározására vonatkozó feltételek alkalmazása elleni (hatékony) jogorvoslathoz?

2) Abban az esetben, ha a külföldi főszabály szerint sem a [»Dublin III«-rendelet], sem a [»Dublin II«-rendelet] alapján nem hivatkozhat a felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek téves alkalmazására, amennyiben a megkeresett tagállam elfogadta az átvétel iránti

38 — Ezt a rendelkezést a Karim-ügyre vonatkozó indítványomban vizsgálom meg.

megkeresést: helytálló-e az alperes azon álláspontja, hogy ezen elv alól csak a [»Dublin III«-rendelet] 7. cikke értelmében vett családi helyzetekben tehető kivétel, vagy egyéb olyan különleges tények és körülmények is elképzelhetők, amelyek alapján a külföldi hivatkozhat a felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek téves alkalmazására?

3) Amennyiben a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a családi helyzetek mellett a külföldi egyéb körülmények fennállása esetén is hivatkozhat a felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek téves alkalmazására: ilyen különleges tényeknek és körülményeknek tekinthetők-e a [fenti 31–33. pontban] [39] ismertetett tények és körülmények?"

36. Írásbeli észrevételeket M. Ghezelbash, a Cseh Köztársaság, Franciaország, Hollandia, valamint az Európai Bizottság nyújtott be. A 2015. december 15-én tartott tárgyaláson ugyanezek a felek a Cseh Köztársaság kivételével szóbeli észrevételeket tettek.

Értékelés

Előzetes észrevételek

37. A CEAS azon a feltételezésen alapszik, hogy az abban részt vevő államok tiszteletben tartják az alapvető jogokat, beleértve a genfi egyezményen, valamint az EJEE-n alapuló jogokat, és hogy a tagállamok kölcsönös bizalmat tanúsíthatnak és kell hogy tanúsítsanak egymás iránt az általuk biztosított védelem szintjét illetően. A „Dublin III"-rendeletet erre a kölcsönös bizalmi elvre építve fogadták el annak érdekében, hogy ésszerűsítsék a menedékjog iránti kérelmek elbírálását, hogy elkerüljék azt, hogy a rendszer megakadjon amiatt, hogy különböző tagállamok hatóságainak ugyanazon kérelmező által benyújtott több kérelmet is el kell bírálniuk, hogy a menedékjogi kérelem elbírálásáért felelős állam meghatározását illetően növeljék a jogbiztonságot, és elkerülhetővé váljék az úgynevezett forum shopping. Gyakorlatilag a dublini rendszer átfogó célja az, hogy ezáltal mind a menedékkérők, mind a részt vevő államok érdekében felgyorsítsa a kérelmek elbírálását. [40]

38. Nem vitatott, hogy M. Ghezelbash menedékjog iránti kérelme a „Dublin III"-rendelet hatálya alá tartozik. Következésképpen a kérelmének megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételeket e rendelet III. fejezete tartalmazza. [41]

39. Amennyiben a menedékkérőnek két vagy több tagállammal is kapcsolata van, a felelős tagállam meghatározása elsődlegesen egy államközi eljárás. [42] Ennélfogva ezen eljárásnak nem jellemzője az egyéni preferenciák vagy vágyak figyelembevétele. [43] Mindazonáltal a rendelet szabályozási rendszerén belül ezen általános szabály alól több kivétel létezik.

40. Először is, a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazásakor a tagállamok (adott esetben) figyelembe veszik a kérelmező családtagjainak az Európai Unió területén való jelenlétét azt megelőzően, hogy egy másik tagállam elfogadja a kérelmező visszavétele vagy átvétele iránti megkeresést. [44]

39 — Harmadik kérdésében a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló végzésének 12. pontjára hivatkozik.

40 — NS-ítélet, C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:865, 78. és 79. pont.

41 — 1. és 3. cikk.

42 — Lásd például: Puid-ítélet, C-4/11, EU:C:2013:740, 27–29. pont.

43 — Lásd például: Puid-ítélet, C-4/11, EU:C:2013:740, 32–34. pont.

44 — A 7. cikk (3) bekezdése. Lásd még a kiskorúakra vonatkozó 8. cikket és a családtagokra vonatkozó 9–11. cikket.

41. Másodszor, olyan esetben, amikor egy kérelmezőt lehetetlen egy másik tagállamnak átadni, mivel megalapozott okokból feltételezhető, hogy az adott tagállamban a menekültügyi eljárásnak és a kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételeknek rendszerszintű hiányosságai vannak, aminek eredményeként a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn, a felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárást lefolytató tagállam vizsgálja, hogy a III. fejezetben megállapított feltételek alapján egy másik tagállam kijelölhető-e felelős tagállamnak.[45]

42. Harmadszor, az úgynevezett „szuverenitási záradék” alapján mérlegelési jogkörében mindegyik tagállam határozhat úgy, hogy megvizsgál egy kérelmet akkor is, ha annak megvizsgálására a III. fejezetben megállapított feltételek szerint nem köteles. Ezenfelül egy tagállam a családtagok egyesítése céljából – humanitárius okokból – bármikor megkereshet egy másik tagállamot annak érdekében, hogy az vegye át a kérelmezőt, még akkor is, ha ez utóbbi tagállam a rendelet 8–11. és 16. cikkében megállapított feltételek szerint nem felelős. Ilyen esetekben az érintett személyeknek ehhez írásban hozzájárulásukat kell adniuk.[46]

43. Ezek a kivételek azt mutatják, hogy a „Dublin III”-rendelet rendszere biztosít némi mozgásteret az adott kérelmező különleges helyzetének és az azzal kapcsolatos álláspontjának figyelembevételét illetően, hogy melyik államnak kell a menedékjog iránti kérelmét megvizsgálnia. Ezzel együtt úgy tűnik, hogy egyik kivétel sem alkalmazható M. Ghezelbashra, és az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben semmi nem utal arra, hogy a kérelmező e kivételek közül bármelyikre hivatkozni szándékozna.

Az első kérdés

44. A kérdést előterjesztő bíróság által az első kérdésben felvetett tágabb kérdés a „Dublin III”-rendelet (19) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 27. cikke (1) bekezdésének értelmezésére és hatályára vonatkozik. Jogosult-e a menedékkérő fellebbezést vagy felülvizsgálati kérelmet benyújtani a III. fejezetben megállapított feltételek valamely tagállam általi alkalmazása ellen? Az első kérdésen belül a kérdést előterjesztő bíróság egy konkrétabb kérdésre is választ vár, amely M. Ghezelbash ügyének körülményeire vonatkozik. Ezt az alkérdést a lenti 85–90. pontban tárgyalom.

45. M. Ghezelbash és a Cseh Köztársaság szerint, habár a menedékkérő – a Bíróság Abdullahi-ítéletét követően – nem vitathatta a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazásának módját a „Dublin II”-rendelet 19. cikkének (2) bekezdése szerinti fellebbezés keretében, a helyzet mára megváltozott a „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdése alapján. A Cseh Köztársaság mindazonáltal hangsúlyozza, hogy álláspontja szerint a kérelmezőt nem illeti meg az ahhoz való általános jog, hogy a menedékjog iránti kérelmét elbíráló tagállamot megválassza.

46. Franciaország és a Bizottság is hivatkozik az Abdullahi-ítéletre és előadja, hogy M. Ghezelbash még mindig nem jogosult a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazása elleni fellebbezésre. Elvileg nem számít, hogy melyik tagállam vizsgálja meg M. Ghezelbash kérelmét. A 27. cikk (1) bekezdése csak akkor alkalmazandó, ha a „Dublin III”-rendelet a kérelmező által hivatkozható, meghatározott anyagi és eljárási jogokat biztosít, amelyek pedig bizonyos alapvető jogok (megkövetelt) védelmét tükrözik. A rendeletnek az átadásra vonatkozó határozatot megalapozó 12. cikkének (4) bekezdése nem ilyen rendelkezés; M. Ghezelbash pedig nem hivatkozik a rendeletből eredő más alapvető anyagi vagy eljárási jogok védelmére. A francia kormány is arra hivatkozik, hogy a rendelet 27. cikkének (1) bekezdése szerinti fellebbezés vagy felülvizsgálati kérelem kizárólag az átadásra vonatkozó határozat ellen, nem pedig a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásának a megkeresett tagállam (a jelen ügyben Franciaország) általi vállalása ellen irányulhat.

45 — Lásd a 3. cikk (2) bekezdésének második albekezdését.

46 — A 17. cikk (2) bekezdése.

47. A holland kormány úgy véli, hogy az Abdullahi-ítélet alkalmazása esetén a menedékkérő nem vitathatja a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazását és a határozat érintett tagállam általi meghozatalának módját, még akkor sem, ha a kérelmező arra hivatkozik, hogy a Charta által biztosított és a rendeletben kifejezetten említett alapvető jogról van szó. Bármely más értelmezés késleltetné a menedékjog iránti adott kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározását. Ez ellentétes lenne a „Dublin III”-rendelet célkitűzésével.

Az Abdullahi-ítélet

48. A szomáliai állampolgárságú S. Abdullahi először Görögországba utazott be Szíriából, Törökországon keresztül. Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságon, Szerbián és Magyarországon utazott át. Ezt követően Ausztriánál átlépte a határt, és ott menedékjogot kért. Mindegyik határátlépés jogellenes volt. Az osztrák hatóságok a „Dublin II”-rendelet azon feltételeit alkalmazták, amelyek egyenértékűek a III. fejezetben megállapított feltételekkel, és arra a következtetésre jutottak, hogy Magyarország a felelős tagállam. A magyar hatóságok vállalták S. Abdullahi kérelmének megvizsgálását. S. Abdullahi mindazonáltal azzal érvelt, hogy Görögországot kell a felelős államnak tekinteni, mivel először ezen állam területén utazott be az Európai Unió területére. Akkoriban a menedékkérők Görögországba történő visszaküldését felfüggesztették. Ez a körülmény tehát lehetővé tette volna S. Abdullahi számára, hogy kérelmének megvizsgálását Ausztriában kérje.

49. Álláspontom szerint az Abdullahi-ügyben hozott ítélet két okból nem vehető át egyszerűen a felülvizsgálathoz való jog terjedelmének meghatározását illetően.

50. Először is, az Abdullahi-ítélet nagyon sajátos (és nagyon összetett) tényállásra vonatkozott, amely többszörös jogellenes határátlépést foglalt magában, és ez olyan helyzetet teremtett, amelyben a menedékkérő kettő helyett *három* tagállammal állt (potenciális) kapcsolatban. A jelen ügy pusztán ezen az alapon egyértelműen nagyon eltér az Abdullahi-ügytől, következésképpen pedig attól megkülönböztethető.

51. Semmi nem utal arra, hogy M. Ghezelbash jogellenesen utazott be Franciaország területére 2013. december 17-én. Rendelkezett vízummal, beutazott Franciaországba, de nem kért menedékjogot.[47] Ezenfelül nem került megállapításra, hogy a Hollandiába utazása során áthaladt Franciaországon, mielőtt a menedékjog iránti kérelmét benyújtotta.

52. S. Abdullahitól eltérően M. Ghezelbash nem hivatkozik arra, hogy a III. fejezetben megállapított feltételek alapján nem Franciaország a felelős tagállam, hanem egy másik állam, amely nem vizsgálhatja meg a menedékjog iránti kérelmét rendszerszintű hiányosságok és a Charta 4. cikkében biztosított jogainak esetleges megsértése miatt, ezért kérelmét a benyújtás helye szerinti tagállamnak kell megvizsgálnia. M. Ghezelbash azzal érvel, hogy Hollandia az az állam, ahol a nemzetközi védelem iránti kérelmét először benyújtotta (a 7. cikk (2) bekezdése), és hogy a 12. cikk (4) bekezdése nem alkalmazható, mivel (állítása szerint) 2013. december 18-án elhagyta az Európai Unió területét, visszatért a származási államába, és ezt követően Iránból, Törökországon keresztül Hollandiába utazott. Következésképpen, ha jól értem, a bíróságtól annak felülvizsgálatát kéri, hogy az illetékes hatóságok helyesen alkalmazták-e a „Dublin III”-rendelet 12. cikke (4) bekezdésének első albekezdésében foglalt feltételeket.

47 — M. Ghezelbash azt állítja, hogy akkoriban nem volt szüksége arra, hogy menedékjogot kérjen: lásd a fenti 28. és 29. pontot. Annak megállapítása, hogy M. Ghezelbash állításai bizonyítékokkal kellően alátámasztottak-e, az illetékes nemzeti hatóság feladata, és e tekintetben a felülvizsgálatot a nemzeti bíróság mint egyetlen ténybíróság végzi.

53. Másodszor, a „Dublin III”-rendeletnek a Bíróság jelenlegi értelmezésének tárgyát képező 27. cikke (1) bekezdésének szövege jelentősen eltér a „Dublin II”-rendelet 19. cikke (2) bekezdésének szövegétől, amelyen a Bíróság Abdullahi-ítélete alapul. Következésképpen álláspontom szerint az Abdullahi-ítéletben foglalt érvelés nem alkalmazható pusztán automatikusan az új rendelkezésre.

A „Dublin III”-rendelet 27. cikke

54. A következőkben először megvizsgálom a „Dublin III”-rendelet 27. cikke (1) bekezdésének hátterét és szövegét a preambulumbekezdésekre tekintettel, amelyek meghatározzák e rendelkezés elérni kívánt célját és a rendelet átfogó célkitűzéseit. Ennek fényében azután a Bíróság által a 27. cikk (1) bekezdésének értelmezésére javasolt három lehetőséget vizsgálom meg.

55. Elöljáróban megjegyzem, hogy, az átadásra vonatkozó határozat meghozatala előtt – amely határozat a 27. cikk szerint felülvizsgálható – a menedékkérő tartózkodási helye szerinti tagállam köteles alkalmazni a III. fejezetben megállapított feltételeket, és megvizsgálni, hogy ez a tagállam vagy valamely másik tagállam-e a felelős állam. Amennyiben a második állam vállalja a felelős tagállam szerepét, az első állam átadásra vonatkozó határozatot hozhat. A „Dublin III”-rendelet már ebben a szakaszban bevezet olyan eljárási garanciákat (a 26. cikk (1) és (2) bekezdésében), amelyek a „Dublin II”-rendeletben nem szerepeltek. Ezek a rendelkezések olyan részletes szabályokat tartalmaznak, amelyek alapján az első tagállamnak értesítenie kell a kérelmezőt az átadásra vonatkozó határozatról, és tájékoztatnia kell a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségekről, ideértve az átadásra vonatkozó határozat végrehajtása felfüggesztésének kérelmezéséhez való jogot.

56. A kérelmező nem nyújthat be fellebbezést vagy felülvizsgálati kérelmet, mielőtt a megkereső állam határozatot nem hoz az átadásról. Az esetleges jogorvoslatnak az átadásra vonatkozó határozat, nem pedig a megkeresett tagállam általi felelősségvállalás ellen kell irányulnia. Ez logikus, mivel az átadásra vonatkozó határozat érinti közvetlenül az adott menedékkérőt.

57. Ezenfelül a „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdése egyértelműen bevezeti a „hatékony jogorvoslathoz való jogot”. E jogorvoslat tartalmát is meghatározza: „az átadásra vonatkozó határozatok elleni, bíróság előtti [...] fellebbezés, vagy tény- vagy jogkérdésben benyújtott felülvizsgálati kérelem formájában”. Meg kell jegyezni, hogy a „Dublin II”-rendelet 19. cikkének (2) bekezdése szerinti korábbi rendelkezéshez képest a 27. cikk (1) bekezdésének szövege számos eltérést, kiegészítést és pontosítást tartalmaz.

58. Először is, az átadásra vonatkozó határozat elleni fellebbezés (vagy felülvizsgálat) joga minden olyan menedékkérőt megillet,[48] akivel szemben átadásra vonatkozó határozatot hoztak. Másodszor, a fellebbezéshez vagy felülvizsgálathoz való jog kógens megfogalmazást kapott („[a] kérelmezőnek […] joga van […]”). Harmadszor, a fellebbezés vagy felülvizsgálat tény- és jogkérdésekre is kiterjed. Negyedszer, a fellebbezés vagy felülvizsgálat az illetékes hatóságok által meghozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát szolgálja (mivel azt „bírósághoz” nyújtják be). Végül, a tagállamok észszerű határidőt is biztosítanak a kérelmezők számára a hatékony jogorvoslathoz fűződő joguk gyakorlására (a 27. cikk (2) bekezdése).

48 — Továbbá a „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdésében meghatározott „más személy[t]” is. E személyeknek két csoportja van: i. egy harmadik ország olyan állampolgára, vagy egy olyan hontalan személy, aki visszavonta kérelmét, és egy másik tagállamban nyújtott be kérelmet, vagy aki tartózkodásra jogosító engedély nélkül tartózkodik egy másik tagállam területén (a 18. cikk (1) bekezdésének c) pontja), és ii. azon harmadik országbeli állampolgár, vagy azon hontalan személy, akinek kérelmét visszautasították, és egy másik tagállam területén nyújtott be kérelmet, vagy aki tartózkodásra jogosító engedély nélkül tartózkodik egy másik tagállam területén (a 18. cikk (1) bekezdésének d) pontja).

59. A „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdése nem pontosítja, hogy az illetékes hatóság átadásra vonatkozó határozatot eredményező döntéshozatali eljárásának mely elemei képezhetik az e rendelkezés által biztosított fellebbezés vagy felülvizsgálat tárgyát. A Bíróság előtt három lehetőség került megvitatásra.

60. Az *első lehetőség* (amelyet Hollandia támogatott) az, hogy – egyszerűen szólva – semmi nem változott. Akárcsak korábban, az átadásra vonatkozó határozat kizárólag az Abdullahi-ítéletben rögzített egyetlen korlátozó indok alapján támadható meg. Ezt az indokot a „Dublin III”-rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdése már kodifikálta.[49] Következésképpen, amennyiben egy kérelmezőt lehetetlen a felelősnek kijelölt tagállamnak átadni, mivel megalapozott okokból feltételezhető, hogy az adott tagállamban a menekültügyi eljárásnak és a kérelmezőkre vonatkozó befogadási feltételeknek rendszerszintű hiányosságai vannak, aminek eredményeként a Charta 4. cikke értelmében vett embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata áll fenn, a felelős tagállam meghatározására vonatkozó eljárást lefolytató tagállam tovább vizsgálja a III. fejezetben meghatározott feltételeket annak megállapítása érdekében, hogy egy másik tagállam kijelölhető-e felelős tagállamnak.

61. A *második lehetőség* (amelyet Franciaország és a Bizottság vetett fel) annak elfogadása, hogy az említett indokon kívül a 27. cikk (1) bekezdése fellebbezéshez vagy felülvizsgálathoz való jogot vezet be olyan esetekben, amelyekben a „Dublin III”-rendelet kifejezetten olyan jogokat biztosít az egyes kérelmezők számára, amelyek a Charta által védett alapvető anyagi jogokat tükrözik.[50] Ha (de csak ha) a kérelmező arra hivatkozik, hogy az illetékes hatóságok határozata megsértette „e védett jogok” egyikét, az átadásra vonatkozó határozat ellen a 27. cikk (1) bekezdése szerinti fellebbezésre vagy felülvizsgálat kérésére is jogosult.

62. A (M. Ghezelbash által javasolt) *harmadik lehetőség* a 27. cikk (1) bekezdésének olyan értelmezése, hogy az a fellebbezéshez vagy felülvizsgálathoz való szélesebb körű jogot biztosít, és garantálja a vonatkozó jogszabályoknak (ideértve a III. fejezetben megállapított feltételeket is) az illetékes hatóságok által az előttük előadott tényállásra történő alkalmazásának bíróság általi felülvizsgálatát.

63. Mivel a rendelet szövegéből nem derül ki, hogy e lehetőségek közül melyik a helyes, a rendelet célkitűzéseit és hátterét kell figyelembe venni.[51]

64. E célkitűzéseknek természetesen ki kell terjedniük egy világos és alkalmazható módszer kialakítására a menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározása céljából, amely módszernek mind a tagállamok, mind az érintett személyek vonatkozásában tárgyilagos és méltányos szempontokon kell alapulnia. E módszernek lehetővé kell tennie különösen a felelős tagállam gyors meghatározását, hogy a nemzetközi védelem megadására vonatkozó eljáráshoz való hatékony hozzáférés biztosított legyen, és a nemzetközi védelem iránti kérelmekkel kapcsolatos gyors döntéshozatal ne kerüljön veszélybe.[52] Ugyanakkor a „Dublin III”-rendelet másik rögzített célkitűzése a menedékkérőknek nyújtott jogvédelem fokozása.[53] Tehát a „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdésében a menedékkérők javára kifejezetten létrehozott, fokozott jogvédelmet a menedékjog iránti kérelmek elbírálásának gyorsasága érdekében megszorítóan kell értelmezni?

49 — A 3. cikk (2) bekezdése kodifikálja a Bíróság NS-ítéletét (C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:865, 94. pont). Mivel a (2013. június 26-án elfogadott) „Dublin III”-rendelet közel hat hónappal megelőzte a Bíróság Abdullahi-ítéletét (amelynek meghozatalára 2013. december 10-én került sor), a „Dublin III”-rendelet nem tekinthető úgy, hogy az ezt az ítéletet átvette vagy kodifikálta.

50 — A tájékoztatáshoz való jogot (4. cikk), a személyes meghallgatáshoz való jogot (5. cikk) és a családegyesítéshez való jogot (9–11. cikk) hozták fel e jogokra vonatkozó példaként a Bíróság előtt. A tárgyaláson M. Ghezelbash képviselője megerősítette, hogy a kérelmező *nem* hivatkozott ezen jogok egyikének megsértésére sem a nemzeti bíróság előtt.

51 — Petrosian és társai ítélet, C-19/08, EU:C:2009:41, 34. pont.

52 — (4), illetve (5) preambulumbekezdés.

53 — Lásd a (9) preambulumbekezdést.

65. A „Dublin III”-rendelet (19) preambulumbekezdése (amely a 27. cikk (1) bekezdésében érdemi rendelkezésként került rögzítésre) kifejezetten kimondja, hogy a kérelmezők jogai hatékony védelmének biztosítása érdekében az átadásra vonatkozó határozatokkal kapcsolatos jogi biztosítékok és hatékony jogorvoslathoz való jog egyaránt kiterjed „e rendelet alkalmazásá[ra]”, valamint „az azon tagállamban fennálló jogi és ténybeli helyzet[re] [...], amelynek a kérelmezőt [esetlegesen] átadják”.

66. Úgy vélem, hogy e garancia második része az, amely jelenleg a „Dublin III”-rendelet 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdésében került kodifikálásra. A garancia első részének természetes értelmezése az, hogy a 27. cikk (1) bekezdésének hatálya kiterjed arra, ahogy a tagállamok a „Dublin III”-rendeletet alkalmazzák.

67. A 27. cikk (1) bekezdésének szövege, a (19) preambulumbekezdésben kifejtett kettős garancia és az Abdullahi-ítélettel kapcsolatos korábbi észrevételeim [54] alapján úgy tűnik számomra, hogy az *első lehetőséget* ki kell zárni, és a *második* és *harmadik lehetőség* közül kell választani.

68. A *második lehetőség* mellett felhozott legfőbb indokok ahhoz kapcsolódnak, hogy a megszorító értelmezés összeegyeztethetőbb a szabályozási rendszerrel. A vonatkozó érvelés szerint a „Dublin III” -rendelet egy államközi intézkedés; amennyiben a III. fejezetben megállapított feltételek tagállamok általi alkalmazásának módja a 27. cikk (1) bekezdése alapján bírósági felülvizsgálat tárgyát képezné, a rendszer működésképtelenné válna, mivel lehetetlen lenne biztosítani a felelős tagállam gyors meghatározását; és pontosan a gyors meghatározáshoz szükséges mechanizmusok a „forum shopping” (vagyis több kérelem egyidejű vagy egymást követő benyújtásának lehetősége) elkerülését szolgálják, amelyet vissza kell szorítani.

69. Ez az érvelés számomra nem meggyőző.

70. Először is, a „Dublin III”-rendelet puszta államközi jogszabályként való leírása túlságosan leegyszerűsítőnek tűnik számomra. Míg bizonyos államközi vonások kétségtelenül megmaradnak, [55] a jogalkotó bizonyos egyéni anyagi jogokat és eljárási garanciákat vezetett be és erősített meg. Az elsőként említett anyagi jogokra vonatkozó példa a 9–11. cikkben meghatározott családegyesítési jog. A másodikként említett eljárási garanciákat például a 4. cikk (a kérelmező tájékoztatáshoz való joga) és az 5. cikk (a személyes meghallgatáshoz való jog) tükrözi. Mindkét rendelkezés kiemeli a kérelmező által a „Dublin III”-rendelet rendszerében a felelős tagállam meghatározására irányuló eljárásban szolgáltatott információk jelentőségét. Ugyanakkor a második lehetőség szerint a kérelmező jogosult lenne az átadásra vonatkozó határozat megtámadására a személyes meghallgatás mellőzése esetén, de nem támadhatná meg az átadásra vonatkozó olyan határozatot, amelyet az illetékes hatóságok egyértelműen csak a kérelmező által e személyes meghallgatás keretében szolgáltatott információk figyelmen kívül hagyásával hozhattak meg.

71. Másodszor, úgy tűnik számomra, hogy a 27. cikk szerinti fellebbezési vagy felülvizsgálati rendszer alkalmazása keretében a tagállamok továbbra is hatékony eszközökkel rendelkeznek. Így a 27. cikk (3) bekezdése alapján eldönthetik, hogy biztosítják-e a fellebbezés vagy felülvizsgálat elbírálásáig az adott tagállamban maradáshoz való jogot, vagy hogy az átadás végrehajtását fel kell-e függeszteni (automatikusan vagy a kérelmező kérésére). Következésképpen az átadások végrehajtásának gyorsaságát nem kizárólag az határozza meg, hogy a kérelmező nyújt-e be fellebbezést vagy felülvizsgálati kérelmet, hanem az a tagállam által választott és alkalmazott szabályoktól is függ. A 27. cikk (6) bekezdésének második albekezdése szerint a tagállamok rendelkezhetnek úgy is, hogy korlátozzák a jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférést olyan esetekben, ha az illetékes hatóság vagy a bíróság úgy ítéli meg, hogy a fellebbezés előreláthatólag nem vezet eredményre. Összefoglalva, a „Dublin III”-rendelet rendelkezéseket vezetett be annak érdekében, hogy az általános eljárást a korábbi

54 — Lásd a fenti 48–53. pontot.

55 — Például a 37. cikk szerinti egyeztetési eljárás.

rendeletben szabályozott eljáráshoz képest gyorsabbá és hatékonyabbá tegyék. A határidők csökkentek és új határidők meghatározására került sor.[56] Mindezen mechanizmusok létezése arra enged következtetni, hogy a tagállamok hatékonyan fel tudnak lépni annak megelőzése érdekében, hogy a „Dublin III”-rendszer gördülékeny működését komolytalan vagy bosszantó fellebbezések, illetve felülvizsgálati kérelmek akadályozzák. Ezenfelül a Bíróság a Petrosian-ügyben (a tagállamok által biztosított bírói jogvédelem kérdésének megvizsgálása során, amely tagállamok bíróságai felfüggeszthetik az átadásra vonatkozó határozat végrehajtását a „Dublin II”-rendelet 19. cikkének (2) bekezdése alapján) megállapította, hogy a jogalkotónak nem állt szándékában, hogy a menedékjog iránti kérelmek gyors feldolgozásának követelménye érdekében feláldozza a bírói jogvédelmet.[57]

72. Hozzáteszem, hogy a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazásának megtámadási lehetősége nem korlátlan. Például a tartózkodási engedélyekre és vízumokra vonatkozó feltételek 12. cikk szerinti ellenőrzése kapcsán nem minden kifogás tartozik a 27. cikk (1) bekezdésének hatálya alá. Következésképpen a kibocsátó tagállamot nem mentesíti a rá háruló felelősség alól, hogy ezeket a dokumentumokat hamis személyazonosság vagy a személyazonossággal való visszaélés alapján, vagy hamis, hamisított, illetve érvénytelen okmányok bemutatása nyomán adták ki.[58]

73. E körülmények között úgy tűnik számomra, hogy a beavatkozó tagállamok által előadott úgynevezett „zsilipes” érvelés talán eltúlozza a 27. cikk (1) bekezdésének értelmezésével kapcsolatos következményeket, amelyek fellebbezéshez vagy felülvizsgálathoz való jogot biztosítanak, és ez a jog magában foglalja a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazásával kapcsolatos bírósági felülvizsgálatot.

74. Harmadszor, nem gondolom, hogy egy közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatára vonatkozó kérelem bírósághoz történő benyújtása a „forum shopping” jelenségnek feleltethető meg. Véleményem szerint a 27. cikk szerinti fellebbezés vagy felülvizsgálat az egyént a releváns tények figyelmen kívül hagyásától és téves minősítésétől, valamint a vonatkozó jog téves értelmezésétől és alkalmazásától védi. Egy jogállamiságra épülő Európai Unióban[59] ez biztosan jogszerű célkitűzés.

75. Ezért áttérek a *harmadik lehetőség* vizsgálatára.

76. Korábban már jeleztem, hogy álláspontom szerint a 27. cikk (1) bekezdését legalább olyan tágan kell értelmezni, mint a javasolt második lehetőséget. A jelen ügyben mindazonáltal M. Ghezelbash nem hivatkozik a „Dublin III”-rendeletben – például annak 4. vagy 5. cikkében – biztosított konkrét jog megsértésére, és a családegyesítésre vonatkozó 9–11. cikkben foglalt rendelkezésekre sem kíván támaszkodni. M. Ghezelbash a III. fejezetben megállapított feltételek illetékes hatóságok általi alkalmazását kívánja megtámadni, amely az átadásra vonatkozó olyan határozatot eredményez, amelynek végrehajtása esetén Hollandiából Franciaországba toloncolják ki. *Amennyiben* – és hangsúlyosan amennyiben – M. Ghezelbash közvetett bizonyítékkal alátámasztott tényelőadása helyes, nemzetközi védelem iránti első kérelmét valóban Hollandiában nyújtotta be, és a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazása esetén kérelmét Hollandiában kell elbírálni. Ha a 27. cikk (1) bekezdésének értelmezésére nem a harmadik lehetőséggel összhangban kerül sor, nincs olyan mechanizmus, amelynek révén az álláspontját hatékonyan kifejtheti és megtámadhatja az átadásra vonatkozó határozatot.

56 — Lásd a „Dublin III”-rendelet VI. fejezetében foglalt rendelkezéseket, amelyek a menedékkérő átvételére és visszavételére irányuló eljárásokkal foglalkoznak.

57 — Petrosian és társai ítélet, C-19/08, EU:C:2009:41, 48. pont.

58 — Lásd a 12. cikk (5) bekezdését.

59 — Lásd például: van Gend & Loos ítélet, 26/62, EU:C:1963:1, az uniós jogból eredő jogaik védelmében érdekelt magánszemélyek éberségét illetően. Lásd még: Schrems-ítélet, C-362/14, EU:C:2015:650, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat a jogállamiságot illetően.

77. A harmadik lehetőség vizsgálata szempontjából abból indulok ki, hogy az átadásra vonatkozó határozat adott esetben hátrányosan érintheti a menedékkérő érdekeit. Ha ez nem így lenne, nem sok értelme volna a kötelező fellebbezéshez, illetve felülvizsgálathoz való jognak a „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdésében történő bevezetésének.

78. Eltekintve attól, hogy milyen esetek tartoznának a második lehetőség körébe, érintheti-e az átadásra vonatkozó határozat hátrányosan a menedékkérő érdekeit?

79. Tételezzük fel, hogy egy harmadik ország állampolgára – aki a származási államában „politikai tevékenységet folytató diákaktivistaként” már gyanús személy – úgy dönt, hogy külföldön folytatja tanulmányait. Tesz egy rövid cserelátogatást „A” tagállamba, ahol az egyik egyetemre azonnal felveszik, de nem tudja biztosítani a tanulmányi célú tartózkodásához szükséges anyagi forrásokat. Visszatér a származási államába, majd az egyetemi hálózat támogatásával újra próbálkozik „B” tagállamban, ahol hároméves posztgraduális ösztöndíjat ajánlanak fel részére. Kezdetben nincs tényleges indoka arra, hogy menedékjogot kérjen „B” tagállamban. Mindenesetre belemerül tanulmányaiba, új barátságokat köt és beilleszkedik a fogadó tagállam új környezetébe. Mindeközben a származási államában romlik a helyzet, és ismert politikai nézetei miatt *persona non gratává* válik. Egy évvel posztgraduális tanulmányainak megkezdését követően úgy dönt, hogy menedékjogot kér „B” tagállamban. Ugyanakkor az illetékes hatóságok alkalmazzák a III. fejezetben megállapított feltételeket, és a kérelmező „A” tagállamban való rövid ideig tartó dokumentált tartózkodása alapján megkeresik az „A” tagállamot, és az vállalja a menedékjog iránti kérelem elbírálását, majd ennek megfelelően átadásra vonatkozó határozatot hoznak, amellyel érvénytelenítik a kérelmező tanulmányok folytatása céljából való hosszú távú tartózkodásra jogosító vízumát, és amelynek végrehajtása esetén a kérelmezőt a „B” tagállamból az „A” tagállamba toloncolják ki. Álláspontom szerint az e példában rögzített tényállás alapján nehéz volna megállapítani, hogy az átadásra vonatkozó határozat nem gyakorol hátrányos hatást a diák menedékkérőre.

80. Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy az az elképzelés, amely szerint a felelős tagállam meghatározása minden esetben semleges a kérelmezőre nézve, nem általánosan elfogadott.[60] Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: strasbourgi bíróság) megkérdőjelezte;[61] és e Bíróság természetesen elismerte, hogy nem áll fenn megdönthetetlen vélelem arra vonatkozóan, hogy a menedékkérő alapvető jogait tiszteletben fogják tartani a kérelme megvizsgálásáért elsődlegesen felelős tagállamban.[62] A Bíróság ítélkezési gyakorlatába tartozó más ítéletek – analógia útján – hasonlóan arra engednek következtetni, hogy a felelős tagállam meghatározása során célszerűbb lenne figyelembe venni a kérelmező egyéni helyzetét az érintett személyre gyakorolt hatás figyelmen kívül hagyása helyett.[63]

81. A lényeget egyszerűen meg lehet fogalmazni: amennyiben rendelkezésre áll iratanyag annak a vitatható esetnek az alátámasztására, amelyben az átadásra vonatkozó határozat a III. fejezetben megállapított feltételek téves alkalmazásán alapul, a hatékony védelem elve és/vagy a védelemhez való jog arra enged-e következtetni, hogy a kérelmező a „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdése alapján vitathatja az átadásra vonatkozó ezen határozatot?

60 — Lásd például: Morgades Gil, S., „The discretion of States in the Dublin III system for determining responsibility for examining applications for asylum: What remains of the sovereignty and humanitarian clauses after the interpretations of the ECtHR and CJEU?” („A »Dublin III« -rendszerben az államok mérlegelési joga a menedékjog iránti kérelmek megvizsgálásáért való felelősség megállapítása során: Mi marad a szuverenitási és humanitárius záradékokból az EJEB és az EUB általi értelmezést követően?”), *International Journal of Refugee Law*, 2015., 433. o.

61 — Lásd például: EJEB, Tarakhel kontra Svájc ítélet [NK], 29217/12. sz., EJEB 2014. (kivonatok).

62 — NS-ítélet, C-411/10 és C-493/10, EU:C:2011:865, 81., 99. és 100. pont.

63 — Lásd például: K-ítélet, C-245/11, EU:C:2012:685; MA és társai ítélet, C-648/11, EU:C:2013:367; lásd még: Cimade és GISTI ítélet, C-179/11, EU:C:2012:594.

82. A Bíróság a 2004/83 irányelv kapcsán már megállapította, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása az uniós jog általános alapelvének minősül.[64] Számomra úgy tűnik, hogy analógia útján ugyanezt kell megállapítani a „Dublin III”-rendelettel kapcsolatban, amely meghatározza, hogy melyik tagállam alkalmazza a 2004/83 irányelvet követő elismerési irányelvet valamely konkrét kérelemre. A védelemhez való jogot a Charta 47. cikke is előírja, amely biztosítja a védelemhez való jognak és a tisztességes eljáráshoz való jognak a valamennyi bírósági eljárás keretében történő tiszteletben tartását.[65] A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata megerősíti a meghallgatáshoz való jog fontosságát és az uniós jogrenden belüli igen széles alkalmazási körét annak megállapításával, hogy e jog alkalmazandó minden olyan eljárásra, amely sérelmet okozó jogi aktus elfogadásához vezethet.[66]

83. A Charta 47. cikkében rögzített hatékony jogorvoslathoz való jog az EJEE 13. cikkében biztosított jogoknak felel meg. A Charta 52. cikkének (3) bekezdése alapján a strasbourgi bíróság ítélkezési gyakorlata meghatározó e rendelkezés hatályának értelmezése során. A strasbourgi bíróság megállapította, hogy a biztosított jogok és szabadságok érvényesítése érdekében nemzeti szinten jogorvoslatoknak kell rendelkezésre állniuk. A strasbourgi bíróság megfelelő orvoslást nyújtó, valamely védhető kifogás érdemének megvizsgálására irányuló belső jogorvoslat rendelkezésre állását követeli meg, és e jogorvoslatnak hatékonynak kell lennie a gyakorlatban éppúgy mint a jogban.[67]

84. Véleményem szerint ezek az érvek a „Dublin III”-rendelet 27. cikke (1) bekezdésének értelmezését illetően a harmadik lehetőség elfogadása mellett szólnak.

A megkereső tagállam kötelezettségei a menedékkérő által szolgáltatott információkat illetően

85. A kérdést előterjesztő bíróság arra is választ vár, hogy a 27. cikk (1) bekezdése szerinti fellebbezéshez vagy felülvizsgálathoz való jog fennáll-e az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan ügyben, amelyben a megkeresett tagállam vállalja a menedékjog iránti kérelem megvizsgálását, a kérelmező azonban a tagállam által közölt felelősségvállalást követően olyan bizonyítékot bocsát rendelkezésre, amelynek alapján a felelősségvállalásra nem kerülhetett volna sor, ha a megkereső tagállam megvizsgálta volna a dokumentumokat vagy továbbította volna azokat a megkeresett tagállam hatóságainak.[68]

86. Hollandia vitatja a kérdést előterjesztő bíróság azon megállapításait, amelyek az M. Ghezelbash által a 2013-ban Franciaországból Iránba való visszatérésével kapcsolatban benyújtott bizonyítékok kezelésének módjára vonatkoznak. Kifejti, hogy hatóságai megvizsgálták a dokumentumokat, de azokat nem tekintették bizonyító erejűnek, következésképpen nem továbbították azokat a francia hatóságoknak.

87. Először is, a nemzeti bíróság mint egyedüli ténybíróság feladata annak megállapítása, hogy az M. Ghezelbash által benyújtott bizonyítékokat megvizsgálták-e vagy sem a holland hatóságok. Hasonlóképpen, kizárólag a nemzeti bíróság tudja megítélni e bizonyítékok bizonyító erejét, relevanciáját és az átadásra vonatkozó határozatra gyakorolt esetleges hatását.

64 — Lásd: M. M. ítélet, C-277/11, EU:C:2012:744, 81. pont.

65 — Lásd: M. M. ítélet, C-277/11, EU:C:2012:744, 82. pont, ahol a Bíróság a Charta 41. cikkében biztosított megfelelő ügyintézéshez való jogra is hivatkozik.

66 — Lásd:M. M. ítélet, C-277/11, EU:C:2012:744, 85. pont.

67 — Lásd: EJEB, 2013. június 6-i Mohammed kontra Ausztria ítélet, 2283/12. sz., 69. és 70. §.

68 — Lásd a fenti 31. és 32. pontot.

88. Másodszor, az M. Ghezelbash által benyújtott iratanyag (amelyek között emlékeim szerint az orvosától származó jelentés és egy iráni ingatlan adásvételére vonatkozó dokumentumok szerepeltek) a végrehajtási rendelet II. melléklete B. jegyzékének 9. pontja szerinti közvetett bizonyítéknak minősül. Mi kell annak biztosításához, hogy a menedékkérő hozzáférjen a „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdése szerinti hatékony jogorvoslathoz? Alapot ad-e az e rendelkezés szerinti fellebbezésre vagy felülvizsgálatra a szóban forgó iratanyag megvizsgálásának és/vagy a megkeresett államnak történő továbbításának elmaradása?

89. A Charta 47. cikkében biztosított bírósági felülvizsgálat hatékonysága a határozat alapját képező indokok jogszerűségének és annak megvizsgálását igényli, hogy az említett határozat kellően biztos ténybeli alappal rendelkezik-e. Ennek megfelelően a bírósági felülvizsgálat nem a hivatkozott indokok absztrakt valószínűségének értékelésére korlátozódik, hanem arra irányul, hogy ezen indokok – vagy legalább azok közül egy, ugyanezen határozat alátámasztására önmagában elengedőnek tekintett indok – megalapozottak-e.[69] A jelen összefüggésben ez az átadásra vonatkozó határozat alapját képező, a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazásával kapcsolatos tények vizsgálatát vonja maga után.

90. A 27. cikk (1) bekezdése nem határozza meg a vizsgálat elvégzésének módját. Következésképpen ezt a nemzeti bíróságnak kell megtennie a nemzeti eljárási szabályok szerint. Ezek a szabályok egyaránt irányadóak a felülvizsgálat intenzitására és eredményére, azaz arra, hogy a sikeres megtámadás azt eredményezi-e, hogy a kérelmet visszautalják az illetékes nemzeti hatóságok elé újbóli elbírálás végett, vagy a döntést maga a bíróság hozza meg minden esetben a tényleges érvényesülés elvére tekintettel.[70]

91. Ennek alapján arra következtetek, hogy a „Dublin III”-rendeletet úgy kell értelmezni, hogy (az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között lévő) kérelmező a 27. cikk (1) bekezdése alapján fellebbezéssel vagy felülvizsgálati kérelemmel megtámadhatja az átadásra vonatkozó határozatot, és kérheti a nemzeti bíróságtól annak megvizsgálását, hogy ügyében helyesen alkalmazták-e a III. fejezetben megállapított feltételeket. A Charta 47. cikkében biztosított bírósági felülvizsgálat hatékonysága az átadásra vonatkozó határozat alapját képező indokok jogszerűségének és annak megvizsgálását követeli meg, hogy az említett határozat kellően biztos ténybeli alappal rendelkezik-e. Az azzal kapcsolatos vizsgálat módjára, hogy a III. fejezetben megállapított feltételeket bármely konkrét esetben tárgyilagosan és tisztességesen alkalmazták-e, a nemzeti eljárási szabályok irányadóak. A tényleges érvényesülés elvére tekintettel e szabályok vonatkoznak a fellebbezési vagy felülvizsgálati eljárás intenzitására és eredményére is.

A második és a harmadik kérdés

92. A második kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy amennyiben a menedékkérő nem hivatkozhat a III. fejezetben megállapított feltételekre, úgy kizárólag akkor kezdeményezhet-e a „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdése szerinti fellebbezést vagy felülvizsgálatot, ha a rendelet 7. cikkében meghatározott családi körülmények állnak fenn, vagy ezt más alapon is megteheti-e?

93. Amennyiben a Bíróság egyetért velem a harmadik lehetőség előnyben részesítésével, nem kell megválaszolnia a második kérdést. Ugyanakkor ha a Bíróság elveti ezt a tágabb érvelést, a Bíróságnak előtt felvetett második lehetőség fenti tárgyalásából[71] az következik, hogy megítélésem szerint a menedékkérő a „Dublin III”-rendelet 27. cikkének (1) bekezdése alapján eljárást indíthat az e rendelet által kifejezetten biztosított bármely anyagi vagy eljárási jog állítólagos megsértésének kifogásolása érdekében. A jelen eljárásban a Bíróság elé tárt példák magukban foglalták a kiskorúakra vonatkozó

69 — Lásd analógia útján: Bizottság és társai kontra Kadi ítélet, C-584/10 P, C-593/10 P és C-595/10 P, EU:C:2013:518, 119. pont.

70 — Lásd analógia útján: Samba Diouf ítélet, C-69/10, EU:C:2011:524, 60. pont.

71 — Lásd a fenti 68–74. pontot.

garanciákat (a 6. és 8. cikkben) és a családegyesítési jogot (a 9–11. cikkben). Hangsúlyozom, hogy mivel álláspontom szerint a második kérdés megválaszolása szükségtelen, nem végeztem el a „Dublin III” -rendelet teljes körű és részletes vizsgálatát, és nem tettem kísérletet azon jogok kimerítő jellegű felsorolására sem, amelyek állítólagos megsértése a második lehetőség alapján a 27. cikk (1) bekezdése szerinti megtámadás alapját képezheti.

94. A második kérdésre adott válaszomból az következik, hogy a harmadik kérdés vizsgálata is szükségtelen. A teljesség kedvéért hozzáteszem, hogy úgy tűnik, hogy M. Ghezelbash a nemzeti eljárás során nem kívánt hivatkozni a második lehetőség körében a Bíróság figyelmébe ajánlott anyagi, illetve eljárási jogok egyikére sem. Azok a közvetett bizonyítékok, amelyekre M. Ghezelbash támaszkodni kíván (amit a fenti 85–90. pontban tárgyaltam), számomra ennélfogva kizárólag a III. fejezetben megállapított feltételek alkalmazásával összefüggésben tűnnek relevánsnak.

Végkövetkeztetések

95. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság az ‘s-Hertogenboschban tárgyalást tartó Rechtbank Den Haag (Hollandia) által előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

– Az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletet úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között lévő kérelmező a 27. cikk (1) bekezdése alapján fellebbezéssel vagy felülvizsgálati kérelemmel megtámadhatja az átadásra vonatkozó határozatot, és kérheti a nemzeti bíróságtól annak megvizsgálását, hogy ügyében helyesen alkalmazták-e a III. fejezetben megállapított feltételeket. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében biztosított bírósági felülvizsgálat hatékonysága az átadásra vonatkozó határozat alapját képező indokok jogszerűségének, és annak megvizsgálását követeli meg, hogy az említett határozat kellően biztos ténybeli alappal rendelkezik-e. Az azzal kapcsolatos vizsgálat módjára, hogy a III. fejezetben megállapított feltételeket bármely konkrét esetben tárgyilagosan és tisztességesen alkalmazták-e, a nemzeti eljárási szabályok az irányadóak. A tényleges érvényesülés elvére tekintettel e szabályok vonatkoznak a fellebbezési vagy felülvizsgálati eljárás intenzitására és eredményére is.

– A második és harmadik kérdés megválaszolására nincs szükség.